

Примљено: 19.12.2016.			
Орг. јед.	Број	Предмет	Вредност
Oh	7529		

УНИВЕРЗИТЕТ У НОВОМ САДУ
ТЕХНИЧКИ ФАКУЛТЕТ
„МИХАЈЛО ПУПИН“
ЗРЕЊАНИН

ОБРАЗАЦ 6.

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ
Милене Цвјетковић

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Датум и орган који је именовао комисију</p> <p>На седници Научно-наставног Већа Техничког факултета „Михајло Пупин“ у Зрењанину, одржаној дана 07.12.2016. године образована је Комисија за оцену докторске дисертације кандидата Милене Цвјетковић, под називом „Анализа кључних фактора унапређења пословања и конкурентности предузећа“.</p> <p>2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен</p> <p>Проф. др Драган Ћоћкало, ванредни професор, ужа научна област: Менаџмент, датум избора у звање: 10.11.2013., Технички факултет „Михајло Пупин“, Зрењанин, Универзитет у Новом Саду - председник комисије.</p> <p>Проф. др Александар Грубор, редовни професор, ужа научна област: Маркетинг, датум избора у звање: 28.03.2013., Економски факултет, Суботица, Универзитет у Новом Саду, члан комисије.</p> <p>Проф. др Бранислав Неранчић, редовни професор, ужа научна област: Производни и услужни системи, организација и менаџмент, датум избора у звање: 13.09.2016., Факултет техничких наука, Нови Сад, Универзитет у Новом Саду, члан комисије и</p> <p>Проф. др Дејан Ђорђевић, редовни професор, ужа научна област: Менаџмент, датум избора у звање: 15.10.2012., Технички факултет „Михајло Пупин“, Зрењанин, Универзитет у Новом Саду, ментор.</p>
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<p>1. Име, име једног родитеља, презиме: Милена, Љубомир, Цвјетковић</p> <p>2. Датум рођења, општина, држава: 03.06.1982. Суботица, Србија</p> <p>3. Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија - мастер и стечени стручни назив Технички факултет „Михајло Пупин“, Пословне комуникације, Дипломирани менаџер пословних комуникација - Мастер</p> <p>4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија 2012, Инжењерски менаџмент</p> <p>5. Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране:</p>
6. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука:
III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:
„АНАЛИЗА КЉУЧНИХ ФАКТОРА УНАПРЕЂЕЊА ПОСЛОВАЊА И КОНКУРЕНТНОСТИ ПРЕДУЗЕЋА“

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са знаком броја страна, поглавља, слика, шема, графикона и сл.

Докторска дисертација под називом „Анализа кључних фактора унапређења пословања и конкурентности предузећа”, са литературом и прилозима садржи 197 страна текста. Поред уводног дела и приказа методолошког концепта, обрађује се предметна проблематика уз детаљан приказ резултата истраживања што је представљено кроз 8 поглавља, 49 табела, 17 слика, 5 графика, 2 прилога и 188 литературних јединица.

Структура докторске дисертације састоји се из следећих поглавља:

Уводна разматрања

1. Методолошки концепт
2. Анализа трендова који уобличавају савремено пословање
3. Конкурентност као основа раста и развоја
4. Знање као фактор унапређења пословања
5. Квалитет у функцији побољшања пословних перформанси
6. Приказ истраживања анализе кључних фактора унапређења пословања и конкурентности домаћих предузећа
7. Закључна разматрања
8. Прилози

Литература

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Наслов докторске дисертације је јасно формулисан и прецизно описује дефинисани предмет истраживања.

Уводна разматрања дају кратак преглед потреба за истраживањем, уз осврт на садашње стање у привреди и смернице за унапређење.

Прво поглавље рада представља методолошки концепт истраживања, где су јасно дефинисани проблем, циљ и задаци истраживања, хипотезе које се доказују овим истраживањем, са знаком очекиваних резултата истраживања, као и образложењем о потребама истраживања.

У **другом поглављу** анализирани су трендови који уобличавају савремено пословање. Пажња је усмерена на процес глобализације, као главне карактеристике савременог тржишта. Као остале карактеристике савременог пословања које су се издвојиле у раду су: брзе, драматичне промене, пораст неизвесности, развој технологије и застаривање знања, ново схватање организације, али и успостављање нових конкурентских односа.

Треће поглавље анализира конкурентност као основу раста и развоја, како привредних субјеката, тако и привреде у целини. Анализирани су концепт и циљеви конкурентности, са аспекта микро и макро економске конкурентности, као и националне и међународне конкурентности. Приказане су значајније методологије мерења конкурентности, и путем њих анализиран конкурентски положај наше земље и упоређен са положајем осталих земаља из окружења. Поред анализе конкурентског положаја наше земље, предмет истраживања била је и анализа кључних фактора унапређења конкурентности домаћих предузећа, где су се као мере унапређења конкурентности домаће привреде издвојиле: извозна оријентисаност привреде, стратешка партнерства и стране директне инвестиције, док су се као кључни фактори развоја конкурентности домаћих предузећа издвојили: људски капитал, управљање квалитетом, савремене методе и технике менаџмента, унапређење продуктивности пословања и примена маркетинг концепта.

У **четвртном поглављу** анализира се знање као фактор унапређења пословања, где је знање представљено као кључни ресурс савременог пословања, а интелектуални капитал као детерминанта креирања конкурентске предности. Продуктивност знања представља предуслов унапређења квалитета, те се анализира образовање за квалитет кроз оспособљавање запослених, путем обуке и

развијања свести и компетенција. Анализиран је људски капитал у домаћим предузећима, потребна знања и вештине запослених, као и достигнути ниво обуке и развоја запослених. Предмет анализе је и образовање и конкурентност у Србији, као и препоруке и искуства развијених земаља, као смернице за ефикасан развој конкурентности путем унапређења образовања.

Пето поглавље анализира квалитет као фактор побољшања пословних перформанси предузећа. Квалитет је приказан као глобални феномен кроз аспекте квалитета и улогу квалитета у савременом пословању. Унапређење квалитета у предузећима и достизање циљева пословне изврности предузеће може остварити кроз стандардизацију квалитета пословања, применом интегрисаних менаџмент систем или TQM концепта. Анализирани су стандарди квалитета који су у највећем броју били имплементирани у пословање предузећа која су била предмет истраживања, као и укупан број сертификованих предузећа према овим стандардима у претходном периоду у нашој земљи и земљама из окружења, Европи и свету. Анализиран је процес интегрисања менаџмент система, методологија и смернице за интеграцију. Предмет анализе је и TQM концепт, његове димензије, аспекти и структура, као и модели изврности.

Шесто поглавље представља приказ истраживања кључних фактора унапређења пословања и конкурентности домаћих предузећа. Истраживањем су се као најзначајнији фактори унапређења пословања издвојили: усавршавање запослених, примена система менаџмента квалитетом, унапређење продуктивности пословања, док су се међу елементима развоја конкурентске способности предузећа издвојили: перманентно усавршавање запослених и руководилаца, стандардизација квалитета пословања на бази примене међународних стандарда и куповина нове опреме и савремених технологија. Знање и квалитет су испитаници препознали као кључне факторе унапређења пословања и конкурентности, те се сегмент истраживања бавио анализом обуке и развоја запослених у предузећу, али и применом стандарда квалитета у пословању предузећа, и то путем имплементације стандарда ISO 9001, анализирајући разлоге за и против сертификације, као и користи и проблеме при сертификацији, интегрисане менаџмент системе и TQM концепт као методе за постизање пословне изврности. Анализирана је улога знања у развоју аспеката квалитета, као и утицај знања и квалитета на пословне перформансе предузећа. Подаци су обрађени у програму IBM SPSS Statistics 20, где је извршена корелациона, регресиона и факторска анализа прикупљених података. Корелационом анализом је утврђено да постоји статистички значајне релације између нивоа пословања, унапређења знања и аспеката квалитета. Регресионом анализом је утврђено да су аспекти квалитета најбољи предиктори нивоа конкурентности пословања, док је предикторски ефекат варијабли знања и квалитета највећи утицај показао на варијабле пословних перформанси: друштвену одговорност и перформансе запослених. Факторском анализом потврђен је позитиван ефекат знања и квалитета на пословне перформансе. Унапређење знања и перформанси запослених представљају основу за ефикасно управљање системом квалитета. Факторском анализом добијено је двокомпонентно решење, где прва компонента окупља варијабле знања и квалитета, а друга варијабле пословних перформанси, и утврђена је јака корелациона веза између ове две компоненте. На основу анализе конкурентског положаја Србије и спроведених резултата истраживања који показују тренутно стање у домаћој привреди, креиран је Модел за унапређење пословања и конкурентности домаћих предузећа који у себи интегрише кључне факторе конкурентности и побољшања пословног амбијента у складу са захтевима и потребама привредних субјеката.

Седмо поглавље представља закључна разматрања, уз осврт на приказану проблематику у раду, са експлицитним приказом потврђених хипотеза.

Прилози су приказани у **поглављу осам**, и то прилог 1. представља анкетне упитнике за истраживање, док прилог 2. приказује попуњени анкетни упитник.

Литература се налази на крају рада, предстаља 188 литературних јединица и приказана је на 7 страна.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. Прво навести најмање један рад објављен или прихваћен за објављивање у часопису са ISI листе односно са листе министарства надлежног за науку када су у питању друштвено-хуманистичке науке или радове који могу заменити овај услов до 01. јануара 2012. године. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

1. **Cvjetković, M., Đorđević, D., Čočkalović, D.,** Influence of knowledge and quality on business performance of companies in Serbia, Tehnički vjesnik/Technical Gazette, Vol. 24, No. 3, 2017. (Potvrda o prihvatanju rada data u prilogu) - M 23
2. **Cvjetković, M.,** Knowledge and quality as the factors of the business operations and competitiveness promotion - research results from Serbia, Industrija, Vol. 43, No. 2, 2015. str. 53-72. - M 24
3. **Cvjetković, M., Ilić, Ž., Ilić, M., Bogdanović, D., Slavković, M.,** Quality in function of improvement of business and competitiveness, VI International Symposium Engineering Management and Competitiveness 2016 (EMC 2016) 17-18th June 2016., Kotor, Montenegro, str. 80-85. - M 33
4. **Cvjetković, M., Šodić, M., Đalović, M., Dragičević, N., Petković, D.,** Competitiveness as the presumption of economic growth and development, VI International Symposium Engineering Management and Competitiveness 2016 (EMC 2016) 17-18th June 2016., Kotor, Montenegro, str. 263-268. - M 33
5. **Cvjetković, M., Ilić, D., Smiljković, P.,** Key factors of improving business and competitiveness of domestic enterprises, V International Symposium Engineering management and Competitiveness (EMC 2015), 19-20th Jun 2015., Zrenjanin, str. 56-60. - M 33
6. **Cvjetković, M., Ilić, D., Marinković, N.,** Development of competitiveness and business excellence of domestic enterprises, IV International symposium Engineering management and Competitiveness (EMC 2014), 20-21th Jun 2014., Zrenjanin, str. 233-238. - M 33
7. **Цвјетковић, М., Илић, Д.,** Квалитет у функцији унапређења конкурентности домаћих предузећа, Економски изазови, година 4, број 7, Интернационални - Универзитет у Новом Пазару, Нови Пазар 2015. стр. 48-63. - M53
8. Илић, Д., **Цвјетковић, М.,** Цвјетковић, М., Улога знања у креирању конкурентске предности, Економски изазови, година 3, број 5, Интернационални - Универзитет у Новом Пазару, Нови Пазар 2014. стр. 32-42. - M 53
9. **Цвјетковић, М., Милодановић, М., Цвјетковић, М.,** Утицај унапређења знања на квалитет пословања, XI научно-стручна конференција На путу ка добу знања, 27-28. Септембар 2013., Сремски Карловци, Зборник резимеа, стр. 25. - M 64
10. **Цвјетковић, М., Милодановић, М., Цвјетковић, М.,** Продуктивност знања као предуслов унапређења квалитета, 40. Национална конференција о квалитету, 23-25. мај 2013., Крагујевац, стр. 134-138. - M 63

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Овим радом и резултатима спроведених истраживања, доказују се следеће хипотезе:

- Генерална хипотеза: Креирањем теоријског модела за унапређење конкурентности домаћих предузећа, који ће у себи интегрисати кључне факторе конкурентности и побољшања пословног амбијента, омогућиће унапређење конкурентске способности предузећа на глобалном тржишту, узимајући у обзир специфичности транзиционих економија.
- Посебна хипотеза 1: Неадекватна примена савремених метода и техника менаџмента проузрокују лошу конкурентску способност на међународном тржишту.
- Посебна хипотеза 2: Спремност предузећа да улаже у знање и препознаје значај обуке и развоја запослених омогућиће унапређење квалитета пословања.
- Посебна хипотеза 3: Унапређењем квалитета, развојем свести и укључивањем свих запослених у постизање квалитета обезбеђује се већи ниво пословања и конкурентности предузећа.

- Посебна хипотеза 4: Унапређењем пословног амбијента стварају се услови за развој конкурентности предузећа и јачање положаја на глобалном тржишту.

Генерална хипотеза потврђена је креирањем Модела за унапређење пословања и конкурентности домаћих предузећа који у себи интегрише кључне факторе конкурентности и побољшања пословног амбијента у складу са захтевима и потребама привредних субјеката, који и представља коначан циљ приказаног истраживања у овом раду. На основу резултата спроведеног истраживања, њиховом компарацијом са претходним истраживањима у овој области и анализом конкурентског положаја Србије, дефинисани су фактори и мере за унапређење и подстицање конкурентности домаћих предузећа и целокупне привреде. Мере унапређења конкурентности домаће привреде односе се на: подстицање извозне оријентисаности привреде, формирање кластера и стратешких партнерстава, као и на привлачење страних директних инвестиција. Као кључни фактори унапређења пословања и конкурентности домаћих предузећа издвојили су се: људски капитал, управљање квалитетом, савремене методе и технике менаџмента, унапређење продуктивности пословања и примена маркетинг концепта. Презентовани модел у раду је процесног карактера и заснива се на континуираном унапређењу и побољшању елемената модела и њихових међусобних веза. Сегмент модела представља предузеће где оно побољшава своју конкурентност путем унапређења кључних фактора који су се издвојили овим истраживањем: знање, квалитет, савремене методе и технике менаџмента, унапређење продуктивности пословања и примена маркетинг концепта. Посебан акценат се ставља на унапређење знања, путем обуке запослених, интерактивне размене искустава и едукације о квалитету, и на унапређење квалитета кроз стандардизацију пословања, интегрисане менаџмент системе и TQM концепт, али и путем развоја свести и укључивањем свих запослених у стварање квалитета. Сегмент модела односи се на подстицаје државе где она путем различитих мера и прописа тежи ка унапређењу образовне структуре и унапређењу пословног амбијента путем подстицања извозне оријентације, привлачењем страних директних инвестиција, формирањем стратешких партнерстава и кластера. Унапређењем кључних фактора пословања предузећа и подстицајним мерама од стране државе, смањиће се утицај ограничавајућих фактора овог модела, попут недостатка знања, финансијског капитала и недовољно подстицајног пословног амбијента, и створити услови за унапређење квалитета пословања, а самим тим и конкурентности предузећа на тржишту.

На основу резултата истраживања и наведених тврдњи потврђена је посебна хипотеза 1: Неадекватна примена савремених метода и техника менаџмента проузрокује лошу конкурентску способност на међународном тржишту. Као елемент развоја конкурентске способности предузећа за примену савремених метода и техника менаџмента определило се 34 (9%) испитаника. Слично претходним истраживањима која су се бавила овом проблематиком, као организирајући фактори развоја конкурентности издвојили су се: недостатак знања, застарела опрема и технологија и неадекватна примена савремених метода и техника менаџмента. Спроведено истраживање указало је на то шта је неопходно променити у пословању домаћих предузећа како би унапредила свој конкурентски положај на тржишту, где су се највише издвојили: развој свести и укључивање свих запослених у стварање квалитета 29,5%, континуирано обучавање и усавршавање запослених 28,7% и промене у филозофији и начину пословања 19,5%. На основу наведеног може се закључити да пословање домаћих предузећа мора да се базира на примени савремених метода и техника менаџмента која подржавају конкурентност, флексибилност и иновативност, уколико предузеће жели да буде конкурентно и оствари бољу позицију на тржишту.

Истраживањем је утврђено да постоје статистички значајне релације између унапређења знања и аспеката квалитета, на основу чега се потврђује посебна хипотеза 2: Спремност предузећа да улаже у знање и препознаје значај обуке и развоја запослених омогућиће унапређење квалитета пословања. Спроведено истраживање путем корелационе анализе, дало је следеће резултате: утврђена је релација између спремности да се улаже у знање и обуку и развој запослених на аспекте квалитета, утврђена је релација између варијабли знања на варијабле пословних перформанси предузећа, утврђено је да се код предузећа код којих се спроводи програм обуке о стандардима квалитета, препознаје значај квалитета као фактора унапређења пословања. Регресионом методом испитан је допринос независних варијабли аспеката квалитета за тотални R квадрат регресије са независним варијаблама нивоа пословања и унапређења знања. На основу регресионе анализе може

се закључити да су аспекти квалитета најбољи предиктори нивоа конкурентности пословања ($R^2=0,403$) предузећа у Србији. Самим тим, највећи значај на побољшање конкурентске способности има унапређење аспеката квалитета, односно, квалитет објашњава 40,3% варијација нивоа конкурентности предузећа. За димензије технолошки ниво пословања, ниво улагања у обучавање запослених, конкурентски ниво, спремност предузећа да улаже у знање, значај обуке и развоја запослених, R^2 и F имају следеће вредности: $R^2 = 0,266$ (F change - 8,034, $p<0,001$), $R^2=0,327$ (F change - 10,775, $p<0,001$), $R^2 = 0,403$ (F change - 14,959, $p<0,001$), $R^2 = 0,264$ (F change - 7,931, $p<0,001$), $R^2 = 0,118$ (F change - 2,957). Све добијене вредности R^2 су статистички значајне. Посматрани аспекти квалитета највећи значај имају на унапређење конкурентности, док најмањи значај имају на обуку и развој запослених. Ово указује на чињеницу да квалитет доприноси унапређењу конкурентности, међутим без адекватног образовања и развоја свести о постизању квалитета, тешко ће се остварити већи ниво пословања.

Резултати истраживања показују да постоје статистички значајне релације између нивоа пословања и аспеката квалитета, на основу чега се потврђује посебна хипотеза 3: Унапређењем квалитета, развојем свести и укључивањем свих запослених у постизање квалитета обезбеђује се већи ниво пословања и конкурентности предузећа. На основу спроведеног истраживања путем корелационе анализе, добијени су следећи резултати: утврђена је релација између аспеката квалитета и нивоа пословања и конкурентности, утврђена је релација између варијабле квалитета на варијабле пословних перформанси предузећа, утврђено је да се код предузећа код којих се развија свест о постизању квалитета као заједничког циља свих запослених, препознаје значај квалитета као фактора унапређења пословања, док се код предузећа код којих се не развија свест, јавља незадовољство код запослених. Регресионом анализом су утврђене високе вредности индекса R^2 , које су се кретале од 0,217 до 0,619. На овај начин ефекти знања и квалитета на пословне перформансе домаћих предузећа су потврђене. На основу вредности R^2 утврђено је да варијабле знања и квалитета имају највећи утицај на друштвену одговорност $R^2 = 0,619$ (F change - 25,509, $p<0,001$) и перформансе запослених $R^2 = 0,532$ (F change - 46,743, $p<0,001$), а варијабле које дају статистички значајан допринос овим пословним перформансама су групно знање и непрестано побољшање. Варијабле укљученост свих запослених и системски приступ квалитету највећи утицај имају на развојне перформансе $R^2 = 0,473$ (F change - 36,959, $p<0,001$) оперативне перформансе $R^2 = 0,343$ (F change - 21,439, $p<0,001$), финансијске перформансе $R^2 = 0,467$ (F change - 36,009, $p<0,001$), и извозну оријентисаност $R^2 = 0,217$ (F change - 11,395, $p<0,001$). Из наведеног се може потврдити да варијабла системски приступ квалитету има највећи утицај на пословне перформансе предузећа. Самим тим, адекватно спровођење система квалитета доводи до унапређења пословања, док укључење свих запослених у постизање циљева квалитета додатно доприноси побољшању.

Анализиране варијабле знања, квалитета и пословних перформанси представљају факторе унапређења пословања и конкурентности. Са тог аспекта је извршена факторска анализа. Подаци су прикладни за анализу, с обзиром да постоји велика међузависност фактора јер је вредност свих корелационих коефицијената преко 0,3. Вредност КМО показатеља износи 0,890, што премашује препоручену вредност од 0,6, док је Бартлетов тест сферичности достигао статистичку значајност, што све указује на факторабилност корелационе матрице. Анализа главних компоненти открила је присутно две компоненте са карактеристичним вредностима преко 1, који објашњавају 55,29% варијабилитета и 9,97% варијабилитета. То двокомпонентно решење објаснило је укупно 65,29% варијабилитета. Облимин ротација извршена је у 8 итерација. Ротирано решење је открило да две компоненте имају много великих факторских тежина, и да све варијабле дају знатне тежине, веће од 0,5, само једној од компоненти. Код прве компоненте највеће факторске тежине показале су варијабле знања, перформансе запослених, а затим и варијабле квалитета. Друга компонента окупила је факторске тежине осталих пословних перформанси. Варијабле знања претходе варијаблама квалитета, што указује да је адекватно обучавање и усавршавање запослених претеча за ефикасно управљање квалитетом. Компонента 1 је око себе окупила све варијабле које у фокус стављају запосленог, укључујући његово знање, искуство, спремност за даље усавршавање и укључивање у континуирано побољшање процеса. Компонента 2 је око себе окупила варијабле које су битне за унапређење пословања и конкурентности, и то оперативне перформансе, извозну оријентисаност, финансијске перформансе, развојне перформансе и друштвену одговорност. Између ове две компоненте постоји јака позитивна корелација ($r=0,555$). Факторском анализом потврђен је

позитиван ефекат знања и квалитета на пословне перформансе. Унапређење знања и перформанси запослених представљају основу за ефикасно управљање системом квалитета.

Наведеним тврдњама и резултатима истраживања потврђује се посебна хипотеза 4: Унапређењем пословног амбијента стварају се услови за развој конкурентности предузећа и јачање полагаја на тржишту. Ограничавајући фактори развоја конкурентности предузећа који су се овим истраживањем издвојили су следећи: недостатак финансијског капитала 19,4%, утицај светске економске кризе на пословање домаћих предузећа 19,1% и пословни амбијент који није подстицајан за развој предузетништва и страна улагања 16,1%. Кључну улогу у унапређењу пословног амбијента треба да одигра држава, и то превасходно привлачећи страни капитал у земљу, и тиме покуша да надомести уједно и највећу препреку у развоју конкурентности који су испитаници навели, а то је недостатак финансијског капитала. Држава може спровођењем одређених мера да унапреди пословни амбијент, и то: привлачењем страних директних инвестиција, формирањем стратешких партнерстава и националних и прекограничних регионалних кластера, као и подстицањем извозне оријентисаности привреде. Унапређењем пословног амбијента предузећа стварају могућности за јачање своје позиције у националним и међународним оквирима пословања.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

У изради ове тезе коришћена је бројна и актуелна литература из области управљања организацијом, управљања предузећем, управљања квалитетом, управљања маркетингом, као и међународни извештаји (Светски економски форум итд), у циљу обезбеђивања теоретске и емпиријске заснованости дисертације. Такође, извршена је анализа ставова руководилаца у домаћим предузећима, са циљем да се утврде кључни фактори који опредељују процес унапређења пословања домаћих предузећа у савременом пословању, посебно узимајући у обзир потребу за унапређењем конкурентске способности домаћих предузећа. У прикупљању података коришћена је метода анкете. Обрада добијених резултата подразумева анализу учешћа одговора које су дали испитаници, а у практичном смислу реализована је по основу посебно пројектованог модела, на бази упитника као основног инструмента истраживања. Такође, реализована је и факторска анализа. На основу истраживања добијени су релевантни ставови о факторима унапређења пословања домаћих предузећа који утичу на развој конкурентске способности предузећа. Истраживање је резултовало **креирањем Модела за унапређење пословања и конкурентности домаћих предузећа**, као и одговарајућих **смерница** за унапређење квалитета и ефикасности пословања, узимајући у обзир специфичности домаћих пословних организација, као и потребу за праћењем глобалних економских токова и европских токова интеграције. Ово истраживање је резултовало утврђивањем теоријско-методолошког оквира за унапређење ефикасности пословања у функцији развоја конкурентске способности, као и дефинисање смерница за деловање у овој области. Научно-стручни допринос овог истраживања се огледа у дефинисању модела и смерница за **унапређење пословања и конкурентности домаћих предузећа**. Друштвени циљ овог истраживања огледа се у чињеници да модел треба да пружи адекватно решење за питање постизања, одржавања и унапређења ефикасности пословања у домаћим предузећима, али и ефикасности и конкурентности домаће привреде. Резултати истраживања треба да представљају основ за успешније пословање, засновано на међународним управљачким стандардима, као и усклађивање процеса управљања у домаћим предузећима са будућим захтевима у односу на процес трансформације домаће привреде и европских интеграција.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

1. Дисертација кандидата Милене Цвјетковић под називом „Анализа кључних фактора унапређења пословања и конкурентности предузећа” представља научно-стручну утемељену студију од значаја за теоријске и практичне вредности у развоју научних сазнања из области управљања предузећем и конкурентности пословних организација. Значајки изабрана и прецизно дефинисана проблематика истраживања је решавана на бази одговарајућих светских достигнућа у овој области.

2. Дисертација је урађена у складу са свим елементима који су наведени у пријави докторске дисертације и садржи све битне елементе који карактеришу научно-истраживачки рад. Такође, извршена је анализа ставова руководиоца у вези са потребом за унапређење ефикасности пословања домаћих предузећа и развоја конкурентске способности у односу на захтеве глобалног тржишта.

3. Научно-стручни допринос овог истраживања се огледа у успостављању Модела за унапређење пословања и конкурентности домаћих предузећа, као и одговарајућих смерница за даљи развој ове проблематике. Друштвени циљ овог истраживања огледа се у чињеници да дефинисане смернице треба да пруже адекватно решење за питање постизања, одржавања и унапређења ефикасности пословања домаћих предузећа, посебно посматрано са аспекта постизања и унапређења конкурентске способности. На основу анализе стања, искустава и ставова руководиоца домаћих предузећа, дефинисане су смернице за деловање у домену унапређивања пословања и конкурентске способности домаћих предузећа, на основу којих је кандидат коректно доносио закључке и у процесу генерализације, систематизовао решења у облику модела.

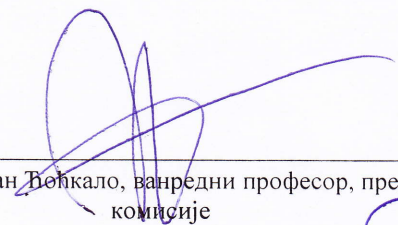
4. Ова дисертација нема недостатака.

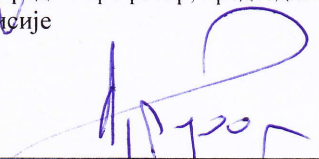
X ПРЕДЛОГ:

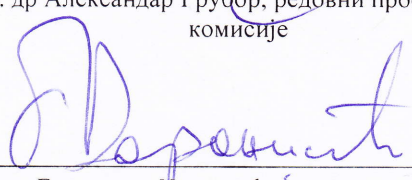
На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:

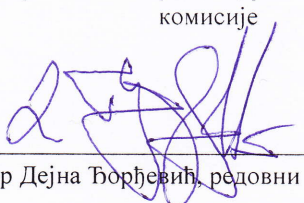
Да се дисертација под називом „Анализа кључних фактора унапређења пословања и конкурентности предузећа” прихвати, а да се кандидату **Милени Цвјетковић** одобри јавна одбрана.

НАВЕСТИ ИМЕ И ЗВАЊЕ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ
ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Проф. др Драган Бојкало, ванредни професор, председник
комисије

Проф. др Александар Грубор, редовни професор, члан
комисије

Проф. др Бранислав Неранчић, редовни професор, члан
комисије

Проф. др Дејна Борђевић, редовни професор, ментор

To:

Your ref.:

Our ref.: AA-TV-20160114211519

Slavonski Brod, 18-10-2016

Subject: **Acceptance of Article**

Article ID: **TV-20160114211519**

DOI Number^{*)}: **10.17559/TV-20160114211519**

Title: **INFLUENCE OF KNOWLEDGE AND QUALITY ON BUSINESS PERFORMANCE OF COMPANIES IN SERBIA**

Author/s: **Milena Cvjetković, Dejan Djordjević, Dragan Čočkaló**

Dear authors!

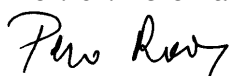
Your article (mentioned above) has been accepted for publication in the journal Tehnički vjesnik/Technical Gazette (Print: ISSN 1330-3651, Online: ISSN 1848-6339), Vol. 24/No. 3 to be published towards the end of **June 2017**. The article is classified as **original scientific paper**. The Journal indexed in Web of Science (Science Citation Index Expanded), Journal Citation Reports (IF = 0,464 for 2015), Scopus, INSPEC, Compendex, Geo Abstracts etc.

Attached is the Copyright Transfer Agreement with Payment Data. Please read carefully the enclosed Copyright Transfer Agreement with Payment Data and if you agree with the given terms fill in the necessary data, sign the form, keep a copy for yourself and send the original to our address by regular mail (also e-mail a copy to tehnvj@sfsb.hr or send a fax to +385 35 446 446).

When we have received the Copyright Transfer Agreement, your article will be published in the Journal.

Yours sincerely,

Editor-in-Chief:
Prof. dr. Pero Raos

Enclosed documents:

- Copyright Transfer Agreement and Payment Data